

ВІЗНАННЯ

в справі рятування жидів від знущання гітлерівським режимом в часі II-ої світової війни, які складає отрим для Українського Конгресового Комітету в США:

ПЕТРО ПЯСЕЦЬКИЙ - інженер лісництва, бувший надлісничий Надлісництва Якторів.

Уроджений в Хоросні Старому, коло Львова, дня 8.липня 1904 р.

В роках 1935 до 1944 перебував і повнив службу зпершу управителя Столових Дібр Греко-католицької Митрополії у Львові - Маєтно - сті Якторів-Гнів, а в час війни службу Надлісничого Якторівського Надлісництва. Було воно положене на теренах повітів Перемишлянського і Золочівського, Тернопільської Області і повіту Бібречького, Львівської Області.

Заки буду складати зізнання, хочу ствердити. В часах переслідування жидів режимом гітлерівським, підчас II-ої світової війни, жидам спонтанно помагав цілий український нарід! Отже не лиш ці поодинокі українці, яких час до часу перечисляв українська преса і не лиш Митрополит Шептицький - рятували жидів. І не рятували українці всієї землі української жидів із спеціальної любови до них, а рятували тому, що українці є найбільш гуманним народом у світі. Український нарід є глибоко релігійний і завжди поступає згідно з християнськими засадами.

Очевидно, що були теж покидьки суспільства української національності, що видавали жидів, чи може й помагали німецьким геста - півцям при вишукуванні сковищ жидів, але це лиш нечисленні винятки. А такі є в кожному народі. Є і в жидівському. Приміром, в Перемишлянах, жидівський "поліцист" / жидівська поліція була створена німцями для служби по геттах / - витягнув за волосся з півниці - де жиди скривались - свою власну кривнячку і віддав у руки гестапо.

Тепер приступлю до зізнань, якими докажу правдивість моїх тверджень:

У щоденнику "Свобода", з дня 9 квітня 1955 року, я писав, а тепер повторю і дещо докладніше опишу події.

Як один із багатьох українських надлісничих з західно-українських земель, я був не лише свідком подій, які у наших лісах відбувались - / а відбувались скрізь, не лиш у моєму надлісництві /, але й "співвинуватцем" і частинно відповідальним за ті події. Відповідав я і вся лісова адміністрація /лісничі та райові/ передовсім перед своєю совістю, народом і цілим культурним світом за цілістичних гнаних і переслідуваних людей, які у лісі, в диких і жорстоких часах 20-го століття, шукали захисту. Але мусіли відповідати та кож перед "органами безпеки" всіх жахливих режимів, які перенотились нашими землями за другої світової війни. Ліс служив як захист не тільки нашим революціонерам-патріотам, УПА, але також втікачам з советських і німецьких таборів полонених і всім іншим переслідуваним. Новажну роль відіграв український ліс, як захист для вели-

кого числа жидів у часах німецької окупації.

В надлісництві Якторів було 4 лісництва, площею на 9,000 гектарів. Ті ліси розположені поміж 36 селами і п'ятьма містечками Перемишлянського, Золочівського і Бібрецького повітів. З чотирох лісничих були 3 українці і один поляк, а 4 лісові практиканти були усі українці. На тридцять двох гайових було 28 українців і 4 поляки. Населення складалося на 70% з українців. В трьох лісництвах, менше прилежних для захисту, переховувалося понад 200 жидів. В одному переховувалося коло 1,500 жидів. Всі вони щасливо перетривали грізні часи. Тут треба ще додати, що в Унівському Манастирі оо. Студитів, що був положений серед лісів мого надлісництва, переховувалося ок. 150 жидів.

Уведь лісовий персонал допомагав тим жидівським страдальникам, як міг, а в кожному разі не пошкодив жадному з них. Один з лісничих - пан Іван Вахута, що живе тепер в Нью-Йорку, довозив групі жидів до їх "бункера" власними кінсьми харчі, очевидно, безкорисно. В лісництві, де ховалося 1,500 жидів, лісничий був їхнім опікуном, башком, командантом, посередником між ними і світом - словом, був для них усім і теж безкорисно. З тих 1500 жидів багато було озброєних. Набої доставляв їм той же таки лісничий-українець. Імя можу подати, але довірно, як буде треба. Він залишився на рідних землях.

Усі лісники інформували жидів про рухи "гестапо", про небезпеки, які загрожували поодиноким криївкам, щоб їх мешканці мали змогу своєчасно змінити місце мешкання.

При чому треба знати, що в Якторові, в Куровичах і в Ляцькому були жидівські концентраційні табори з "гестапівською" охороною. Одного дня рано, коло 7-мої години, зіхалося на моє подвір'я около 100 "гестапівців і жандармів" і казали себе провадити в ліс, бо хочуть зробити облаву на усіх "нелегальних" мешканців лісу. Я покликав на бік гаєвого / що мав службу при будинку надлісництва / і казав йому бігти до лісничого якторівського лісництва з дорученням: заки я поведу облаву, прочистити цей ревір від жидів і партизанів куди я піду. / Ревір звався "Засади" і громадський ліс /. На щастя, я мав право вибрати сам той "небезпечний" з німецького погляду кушень ліса. На "Дехтярках", пів кілометра від розстрільної, яку я уставив / але за нашими плечима / була криївка в землі із 19 жидами з Лагодова. Одна з жидівок із цієї криївки на імя Соса / прізвище не тямлю / а, як хтось мені казав, в Америці.

Перейшли ми розстрільною вибраний мною ревір, але крім "лісорубів" ні живої душі не знайшли. Була тоді зима, сніги, морози. Зложили мені німці гратуляції за порядок в лісі і справа закінчилася "бенкетом" до четвертої ранку. Колиб були знайшли жидів, я бувби відповідав за те, що не зголосив криївки з жидами на "гестапо". Лісничий, який прочистив ліс перед облавою, живе в Нью-Йорку і зветься Євген Людкевич. Цей день тямити будемо оба до смерті. Бо смерть грозила нам тоді обом.

На доказ правдивості моїх слів, покликуюсь на всіх, що в той час перебували в згаданих повітах в Галичині, а тепер є в Єдинених Державах Америки, чи взагалі на еміграції. Свідками можуть бути обидва згадані мною лісничі, що живуть в Нью Йорку. Знаю теж одного жидка, який переїхав в лісах надлісництва Якторів і тепер живе в США. Зветься Якуб Фельд, званий Янек. Адреси не маю. Його свояки живуть досі на Джамейці / шукати: Карл Фельд і Джек Фельд, відомі у фірмі "Прогресів Демелишин Ко." /

Моя родина і домашня прислуга помагали теж безпосередно жидам, які з ліса / моє надлісництво-садиба містились на краю ліса / приходили пожитись, чи простили одіння. Одна з таких жидівок звалась Кляра Кац, заходила до нас майже щодня. Була вона донькою якторів-ського Коршмара Лейби Каца. Одного дня, коли в моїм домі в ідальні сидів "гестапівець", що прийшов у т.зв. "відвідини", хтось увечір пізно застукав у двері веранди. Ми з дружиною переглянулися, бо зразу додумались хто це може бути серед ночі. "Гестапівець" схопився і вже хотів сягнути по карабін, але я його силою, "жартуючи", посадив на кріслі, а дружина пішла на веранду і тяжко було переконати Клярку, що цього вечора не можемо її прийняти. Повернувшись з веранди, пояснило "гестапівцеві", що це наш кучер питає куди я поїду завтрашнього дня, бо хотів би відповідно накормити коней і приготувати в дорогу.

Читач цих зізнань може уявити собі, що булоб сталось із жидівкою і з нами, домашніми, коли б "гестапівець" був мене не послушав і сам був вийшов до дверей веранди. Ця Кляра переїхавалась у гасового Володимира Стефарука, що жив в Побережничівці серед ліса. Подібних ситуацій мав я чимало, але завжди вимотався щасливо. Кляра часи німецькі пережила. Що сталось з нею, коли прийшли до села в липні 1944 року більшовики, не знаю, бо я вже був на еміграції.

Як довго можна було, я держав на подвір'ю і в лісі на роботі жидів, виписуючи їх, як необхідні сили для праці в лісі. Лісова праця числилась, як "Крігсвіхтігес Бетріб". Потім скасовано розпорядок, що можна для воєнної праці zatrudнювати жидів. Тоді ці жиди, що були на моїй листі, переїхувались в лісі. Свідком на поміч, яку я сам і родина давали жидам, може бути няня моїх синів / тоді малих дітей / Оленка Біловус, що живе в Канаді. Адреса: 27 Онтаріо стріт, Онт. Канада /

Ясно, що без опіки з боку лісників і всього населення, жиди не малиб змоги переїхуватись довгий час; коли наставлення цілого оточення булоб до жидів неприхильне або хоч би "неутральне", то в лісі неперезив би ні один жид. Наприклад, численні пастухи, що пасли в лісі худобу, або теж лісові робітники з доколичних сіл, знали кожен жидівську землянку в лісі. Носили навіть до тих землянок жидам паживу із села. Могли ж прецінь видати цих жидів на пошталу "гестапові". Цього, однак, не сталось.

І це якраз доказ, що цілий український нарід помагав жидам пережити страхіття, посередно, чи безпосередно. За існування усіх цих сховків жидівських та іншого рода переслідуваних людей, що мали в лісі криївки, лісник був особисто відвічальний. Незаподання до

відомо про те, що в лісі укриваються переслідувані - за Польщі поліція, за большевиків /1939-1941/ Н.К.В.Д., за німців /1941-1944/ "гестаповці", - грозила лісникам кара смерті.

Український лісник мусів вживати всього свого життєвого досвіду і сприту, щоб погодити обов'язок українця-патріота, з обов'язком чесної людини та обов'язком "державного службовника" - і в такому положенні самому пережити всі ті страхіння. За всі вчинки, яких лісник допускався в ім'я людяності - щодня і щогодини грозила йому смерть. Багато лісників таки й згинули при тій своїй небезпечній праці.

Надлісництво Якторів, це лише одно з багатьох, що в такий самий спосіб охороняли жидів і усіх переслідуваних у своїх лісових нетрях. Надлісництво Якторів це було винятком на землі українській. Це є ясно. А коли ж так, то тоді має твердження, що цілий український нарід помагав жидам у їх національній трагедії, є цими моїми зізнаннями вповні доказане.

Якщо були б потрібні ще якісь вияснення, я служу кожної хвилини.

Нью Йорк дня 17 лютого 1963 р.

Інж. Петро Пясецький

бувш. Надлісничий

надлісництва Якторів

в лісах України

Власноручний підпис Петра Пясецького засвідчив 19 лютого 1963 року Публичний Нотар Антін Шумейко, у своїй офісі в м. Нью Йорку, на Мангеттені.

Комітет Об'єднаних Організацій м.Нью Йорку, у ЗДА, цим посвідчує, що інженер-лісівник Петро Пясецький дійсно мешкає в м.Нью Йорку і є відомий Комітетові, ще з Західної України і тут, в Америці, як визначний і шановний український громадянин.

Голова

Мігр. Іван Базарко /-/

Секретар

Лев Пришляк /-/

20 лютого 1963 року
м. Нью Йорк